

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/1999 vp

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaari- sen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 1998

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä huhtikuuta 1999 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomuksen Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 1998 (K 1/1999 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ulkoasiainministeri Tarja Halonen
- Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Mikko Elo
- kansainvälisten asiain sihteeri Gunilla Carlander
- yksikön päällikkö Arto Kosonen ja ulkoasiainsihteeri Outi Holopainen, ulkoasiainministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Euroopan neuvoston perustamiseen toukokuussa 1949 oli vaikuttamassa toisen maailmansodan aikana syntynyt voimakas tarve luoda Euroopan tulevaisuudelle uusi perusta, joka rakentuisi yhteisesti hyväksytyille arvoille, yhteisille instituutioille ja niiden puitteissa harjoitettavalle rauhanomaiselle yhteistyölle. Euroopan kah-tiajakautuminen ideologis-poliittisten jakolinjojen mukaan aiheutti, että näitä pyrkimyksiä oli tuolloin toteuttamassa lähinnä joukko länsieurooppalaisia valtioita. Niitä yhdistäneet peruslähtökohdat olivat kuitenkin sillä tavoin yleiseurooppalaisia ja yleisinhimillisiä, että neljä vuosikymmentä myöhemmin tapahtuneen Euroopan poliittisen murroksen jälkeen käytännöllisesti katsoen kaikki Euroopan valtiot ovat osoittaneet hyväksyvänsä nämä lähtökohdat liittymällä tai

pyrkimällä Euroopan neuvoston jäseniksi. Neuvostoa oli perustamassa kymmenen valtiota. Huhtikuussa 1999 Georgia hyväksyttiin neuvoston 41. jäseneksi.

Euroopan neuvostoa on voitu pitää todella yleiseurooppalaisena järjestönä sen jälkeen kun Venäjä ja useimmat muut Keski- ja Itä-Euroopan maat ovat tulleet sen jäseniksi. Erityisen suuri merkitys on ulkoasiainvaliokunnan mielestä ollut Venäjän mukaantulolla, koska sen myötä Venäjä avasi oikeuslaitoksensa ja muut yhteiskunnalliset instituutionsa neuvoston tarkkailulle. Tätä voidaan pitää suurena periaatteellisena edistysaskeleena. Keski- ja Itä-Euroopan maiden tulo yhteistyöhön läntisen Euroopan valtioiden kanssa merkitsee yleensäkin, että lähes kaikki Euroopan maat ovat nyt omaksumassa samanlaisen demokratiakäsityksen.

Venäjän jäseneksi tulon merkitys on heijastunut myös siinä, että kun maan jäsenyys alkoi näyttää todennäköiseltä ja lopulta toteutui, joukko Euroopan ulkopuolisia valtioita kiinnostui yhteistyöstä Euroopan neuvoston kanssa. Kaudalla on tarkkailija-asema sekä yleiskokouksessa että ministerikomiteassa, Yhdysvalloilla ja Japanilla ministerikomiteassa. Meksiko on anonut tarkkailija-asemaa yleiskokouksessa.

Tämän kehityksen seurauksena Euroopan neuvosto on laajapohjaisin kokonaan eurooppalainen kansainvälinen järjestö. Peruskirjansa mukaan se pyrkii edistämään Euroopan yhtenäisyyttä turvaamalla ja vahvistamalla moniarvoista demokratiaa ja ihmisoikeuksia, etsimällä yhteisiä ratkaisuja yhteiskunnan ongelmiin ja vahvistamalla tietoisuutta Euroopan omasta kulttuuriperinnöstä. Neuvoston keskeinen tavoite on lyhyesti sanoen kaikkien eurooppalaisten elämisen laadun parantaminen.

Eduskunnan vuosittain saama Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus koskee neuvoston yhden pääelimen, parlamentaarisen yleiskokouksen toimintaa. Jäsenmaiden parlamenttien lähettämistä edustajista koostuva yleiskokous on neuvoa-antava elin, joka ei voi tehdä jäsenvaltioita sitovia päätöksiä. Yleiskokouksen suositukset on osoitettu ministerikomitealle, joka käsittelee niitä ja ryhtyy mahdollisesti toimenpiteisiin niiden johdosta. Edustajat toimivat yleiskokouksessa henkilökohtaisessa ominaisuudessaan eivätkä maansa virallisina edustajina. Yleiskokouksen keskustelut koskevat eurooppalaisen ihmisyhteisön ongelmia koko laajuudessaan. Keskeisellä sijalla ovat olleet mm. demokraattisten järjestelmien kehittäminen, ihmisoikeudet, jäsenvaltioiden kehitys kulttuurin, tieteen, koulutuksen ja tekniikan aloilla, kuolemanrangaistuksen poistaminen ja alueelliset kriisit. Keskeisessä asemassa neuvostossa on myös erilaisten kulttuurien ja mm. vähemmistökielten tukeminen. Yleiskokouksen kannanotot antavat suuntaa eurooppalaisten yhteiskuntien toiminnalle.

Neuvoston toinen pääelin on jäsenmaiden hallituksia edustava ministerikomitea, joka hyväksyy neuvoston sopimukset, suositukset ja pää-

töslauselmat. Nämä perustuvat usein yleiskokouksen tekemiin aloitteisiin. Ministerikomitea koostuu jäsenmaiden ulkoministereistä tai heidän Strasbourgissa työskentelevistä sijaisistaan, jotka ovat jäsenvaltioiden pysyviä edustajia neuvostossa.

Euroopan neuvostolla on myös erillinen toimielin kuntien ja alueiden väliselle yhteistyölle. Euroopan paikallis- ja aluehallinnon kongressi (CLRAE) on neuvoa-antava elin, joka edustaa Euroopan kuntia ja alueita. Se jakautuu kahteen kamariin, paikallishallinnon edustajien kamariin ja aluehallinnon edustajien kamariin. Kongressin tehtävänä on varmistaa paikallisten ja alueellisten viranomaisten osallistuminen Euroopan kehittämiseen sekä edistää Euroopan neuvoston ihanteita, demokratiaa ja ihmisoikeuksia paikallisista lähtökohdista käsin. Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirja eli Euroopan kunnallissopimus vuodelta 1985 sisältää perustuslailliset ja lailliset puitteet kunnalliselle itsehallinnolle sekä ne periaatteet, joita kunnallishallinnossa tulee noudattaa. Suomi on ratifioinut sopimuksen kesäkuussa 1991. Paikallis- ja aluehallintoasiain kongressin toiminta on edistänyt kansanvaltaisen monipuoluejärjestelmän juurtumista Keski- ja Itä-Euroopan maihin.

Euroopan neuvoston piirissä sen 50-vuotisen olemassaolon aikana 173 hyväksytystä yleissopimuksesta merkittävä osa on syntynyt parlamentaarisen yleiskokouksen aloitteesta. Sopimuksista 139 on kansainvälisesti voimassa tällä hetkellä. Suomi on kymmenen vuotta kestäneen jäsenyytensä aikana ratifioinut 81 sopimusta ja allekirjoittanut 14 sopimusta. Sopimusten pohjalta jäsenvaltiot voivat yhdenmukaistaa lainsäädäntöään.

Keskeisimpiä sopimuksia on Euroopan ihmisoikeussopimus, jolla luotiin eurooppalainen järjestelmä ihmisoikeuksien toteutumisen valvomiseksi. Vuonna 1998 marraskuusta lähtien ihmisoikeussopimuksen toteutumista valvoo uudistunut Euroopan ihmisoikeustuomioistuin. Muutos perustuu ihmisoikeussopimuksen 11. lisäpöytäkirjaan, jonka mukaan osapäivätoimiset ihmisoikeustoimikunta (komissio) ja ihmisoikeustuomioistuin korvattiin uudella kokopäivätoimis-

la Euroopan ihmisoikeustuomioistuinella. Euroopan neuvoston aikaansaannoksia ovat lisäksi mm. ihmisoikeussopimuksen lisäpöytäkirja kuolemanrangaistuksen kieltämisestä rauhan aikana, Euroopan kulttuurisopimus, bioetiikkasopimus, Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirja, yleissopimus terrorismin vastustamisesta, henkilötietoja koskeva tietosuojasopimus sekä sopimus kidutuksen epäinhimillisen kohtelun estämisestä.

Yleiskokouksen keskustelut, raportit ja tutkimukset ovat johtaneet kansallisten lakien muutoksiin esimerkiksi sellaisilla aloilla kuin vähemmistöjen oikeudet, aseistakieltäytyjien asema, poliisin etiikka, kuluttajansuoja, arkkitehtuuriperinnön suojelu, koe-eläinten käyttö lääketieteellisissä kokeissa, ilmastonmuutos, huumeongelma ja alkoholipolitiikka.

Euroopan neuvostolla on ollut huomattava merkitys tieteellisen tutkimuksen edistämisessä ja sen tulosten julkistamisessa Euroopassa. Yleiskokous järjestää säännöllisesti konferensseja, symposiumeja ja julkisia kuulemisia, joissa käsitellään esimerkiksi väkivallan vastustamista sekä ydinenergian, ympäristönsuojelun ja geeniteknikan kaltaisia kiistanalaisia kysymyksiä. Näillä on vaikutettu erikoisalojen eurooppalaisen yhteistyöpolitiikan kehittymiseen ja asenteiden muutoksiin.

Bioetiikkaa koskeva yleissopimus, joka avattiin jäsenmaiden allekirjoitettavaksi huhtikuussa 1997 ja jonka Suomi on allekirjoittanut 4.4.1997, liittyy Euroopan neuvoston pyrkimykseen lääketieteen eettisten ja juridisten normien kehittämiseksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä ja käytäntöjä ohjaavilla suosituksilla. Sopimus tämentää lääketieteellisten toimien kohteena olevan henkilön oikeuksia ja vapauksia. Sopimukseen liittyy ihmisen kloonausta koskeva lisäpöytäkirja, jonka Suomi on allekirjoittanut 12.1.1998. Tekeillä ovat elin- ja kudossiirtoja, ihmisiin kohdistuvaa lääketieteellistä tutkimusta, alkuiden suojelua ja genetiikkaa koskevat lisäpöytäkirjat. Aiheiden arkaluontoisuus on vaikeuttanut lisäpöytäkirjojen valmistelutyötä.

Euroopan neuvostossa valmisteltu, kansallisten vähemmistöjen suojelun periaatteita koske-

va puiteyleissopimus tuli voimaan helmikuussa 1998. Suomi ratifioi sen edellisenä vuonna. Sopimusta koskeneessa mietinnössään (UaVM 13/1997 vp) ulkoasiainvaliokunta totesi, että Suomessa sopimuksessa tarkoitettuja kansallisia vähemmistöjä olivat voimaansaattamisvaiheessa ainakin saamelaiset, romanit, juutalaiset, tataarit, niin sanotut vanhavenäläiset sekä de facto suomenruotsalaiset. Sopimusta voimaansaatettaessa valiokunnan tarkoituksena ei ollut rajata sopimuksen soveltamisalaan tulevien vähemmistöjen joukkoa, vaikka uudet, hiljattain maahan muuttaneet vähemmistöt eivät sopimusta koskeneen hallituksen esityksen mukaan kuulu sopimuksen soveltamisalaan. Valiokunta katsoi, että vähemmistöjen jako perinteisiin ja uusiin ei yleisenä lähtökohtana ole paras mahdollinen.

Euroopan neuvoston Wienin huippukokous hyväksyi vuonna 1993 rasismien, muukalaisvihan, antisemitismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen julistuksen ja siihen liittyvän toimintaohjelman. Sen vaikutuksesta rasismien ja suvaitsemattomuuden vastainen toiminta on liitetty neuvoston koulutuksen, kulttuurin, tiedotusvälineiden ja sosiaalisten kysymysten alalla tapahtuviin toimintoihin. Euroopan neuvosto vastaa vuonna 2001 pidettävän rasismia koskevan maailmankonferenssin alueellisista valmisteluista Euroopan osalta. Neuvosto koordinoi Euroopan-laajuisen nuorisokampanjan vuonna 1995. Kampanjan teema oli "Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia". Sen vaikutuksesta jokaiseen neuvoston jäsenmaahan perustettiin oma kansallinen komitea, jossa olivat edustettuina nuorisojärjestöjen edustajat.

Romanit ovat laaja yleiseurooppalainen vähemmistö, jota on pidetty Euroopan alueella huonoiten kohdeltuna ryhmänä. Monitoroinnin lisäksi monet Euroopan neuvoston raportit ja suositukset ovat koskeneet romaneja. Valiokunta toteaa myönteisenä asiana, että Suomi on useana vuonna osoittanut määrärahoja romaneja koskevaan erityisrahastoon. Toinen rahastoa voimakkaasti tukenut jäsenvaltio on Hollanti.

Maaliskuussa 1998 tuli voimaan Euroopan neuvoston alueellisten tai vähemmistökielten

peruskirja vuodelta 1992. Se pyrkii alueellisten ja vähemmistökielten käytön edistämiseen kouluissa, julkishallinnossa, kulttuuri- ja sosiaalisessa elämässä sekä tiedotusvälineissä. Suomi on yksi peruskirjan alkuperäisistä sopimuspuolista ja on maaliskuussa 1999 antanut ensimmäisen kansallisen määräaikaisraporttinsa peruskirjan täytäntöönpanosta.

Suomen liittyminen Euroopan neuvoston jäseneksi vuonna 1989 avasi Suomelle entistä aloitteellisemman roolin eurooppalaisten ongelmien käsittelyssä. Parlamentaarinen yleiskokous hyväksyi vuonna 1995 suomalaisen aloitteen pohjalta veloitteen seurata uusien jäsenmaiden antamien sitoumusten noudattamista (ns. Halonen Order). Myöhemmin velvoite laajennettiin kattamaan kaikki EN-maat. Halonen Orderin asialliseksi jatkoksi perustettiin vuonna 1997 uusi monitorointikomitea, joka seuraa jäsenvelvoitteiden toteutumista kaikissa jäsenmaissa. Ministerikomitean alaisuudessa toimii oma monitorointiyksikkö. Yhteistyötä yleiskokouksen ja ministerikomitean monitoroinnissa pyritään parantamaan.

Yksi monitoroinnin kohteista on Turkki. Ensimmäinen Turkkia koskeva maaraportti käsiteltiin tammikuussa 1999. Kyseessä on ns. informatoriportti, joka ei johda päätöslauselmaan tai suositukseen. Raportin pääjaksot koskevat kidutusta ja alentavaa kohtelua ja rangaistuskäytäntöä, kehitystä ja puutteita laillisuuden toteutumisessa, mielipiteenvapautta lähinnä Turkin terrorisminvastaisen lainsäädännön valossa, vangittuja parlamentaarikkoja, perustuslakiuudistusta ja kurdilaista alkuperää olevien Turkin kansalaisten oikeuksien kunnioittamista.

Viime aikoina Euroopan neuvoston piirissä ovat alueellisten poliittisten kysymyksien osalta runsaasti keskustelua herättäneet Kaukasuksen alue ja Tshetshenia sekä erityisesti Jugoslavian ja Albanian tilanteet. Viimeksimainittujen valtioiden kehitys on nähty huolestuttavana, eikä ongelmien pikaista ratkaisua kansainvälisistä ponnisteluista huolimatta näytä olevan näköpiirissä. Jugoslavialle myönnettiin erityisvierasasema kesäkuussa 1989 ja maa anoi jäsenyyttä helmikuussa 1990. Ministerikomitea jähdytti yhteis-

työn Jugoslavian kanssa lokakuussa 1991 ja peruutti erityisvierasaseman kesäkuussa 1992. Jugoslavia anoi uudelleen Euroopan neuvoston jäsenyyttä maaliskuussa 1998. Vastauksessaan Jugoslavian hallitukselle ministerikomitea totesi, että suhteiden kehittyminen Euroopan neuvoston kanssa edellyttää Jugoslavialta Euroopan neuvoston periaatteiden ja arvojen tunnustamista ja niiden noudattamista. Jäsenyyshakemus teki Euroopan neuvostolle mahdolliseksi ottaa aikaisempaa aktiivisemman asenteen Jugoslavian tilanteeseen.

Kosovon tilanteen kärjistyttyä vuosikymmenen loppupuolella kaksi Euroopan neuvoston valtuuskuntaa vieraili Belgradissa ja Pristinassa vuonna 1998. Lisäksi neuvostolla on ollut runsaasti muuta tähän yhteyteen liittyvää yhteydenpitoa: mm. usean viimeaikaisen yleiskokouksen istunnon yhteydessä on esiintynyt Kosovon valtuuskunta, ja huhtikuun 1999 istunnossa Jugoslavian liittovaltion parlamentin ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja oli mukana epävirallisissa keskusteluissa.

Ulkoasiainvaliokunta yhtyy käsiteltävänä olevassa kertomuksessa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan Jugoslavian kriisin ratkaisumahdollisuuksia ja maan jäsenanomuksen käsittelyä arvioitaessa on otettava huomioon mm. se, kehittykö Jugoslavia sisäisesti demokraattiseen suuntaan ja edistytäänkö Kosovon kriisin sekä Jugoslavian ja Kosovon kriisin aiheuttamien pakolaisongelmien ratkaisemisessa. Valiokunta panee myönteisesti merkille, että Euroopan neuvosto on useissa kertomusvuonna hyväksytyissä päätöslauselmissa ja suosituksissa vedonnut Jugoslavian hallitukseen Daytonin sopimuksen noudattamiseksi ja demokraattisten uudistusten alulle panemiseksi neuvoston periaatteiden mukaisesti. Neuvosto on korostanut Kosovon autonomian palauttamisen, väkivaltaisuuksien lopettamisen ja pakolaisten kotiseuduilleen palaamismahdollisuuden tärkeyttä. Valiokunta toteaa, että Suomen valtuuskunta on ollut aktiivinen asiaa yleiskokouksessa käsiteltäessä.

Sosiaaliset kysymykset ovat säännönmukaisesti esillä Euroopan neuvoston yleiskokouksen istunnoissa neuvoston vuonna 1961 hyväksytyn

ja vuonna 1965 voimaan tulleen sosiaalisen peruskirjan pohjalta. Se laadittiin Euroopan ihmis-oikeussopimuksen täydennykseksi sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien osalta. Peruskirjan tehtävänä on turvata ja edistää sosiaalisia oikeuksia, kuten työelämän turvaa, sosiaali- ja terveydenhuoltoa, tasa-arvoa, perhe-elämän suojelua sekä siirtotyöläisten oikeuksia Euroopassa. Ongelmana on ollut, että ainoastaan 22 Euroopan neuvoston 41 jäsenmaasta on ratifioinut sen. Käsiteltävänä olevassa kertomuksessa todetaan, että erityisesti 1990-luvun mukanaan tuomat uudet yhteiskunnalliset ja taloudelliset haasteet ovat antaneet aiheita tarkistaa peruskirjaa. Vuonna 1996 hyväksyttiin joukko lisäpöytäkirjoja, joilla annetaan työmarkkina- ja muille kansalaisjärjestöille oikeus valittaa Euroopan neuvostolle peruskirjan mukaisten sosiaalisten oikeuksien epätyytyttävästä toteutumisesta. Suomen osalta lisäpöytäkirja astui voimaan 1.9.1998.

Yleiskokouksen aloitteet Euroopan neuvoston toiminnan kehittämiseksi nuorisosalalla vaikuttivat ministerikomitean päätökseen vuonna 1996 teettää ulkopuolisella konsultilla suositus Euroopan neuvoston nuorisopolitiikan toimintalinjoista ja muodoista. Yleiskokous korosti suositusta koskeneissa kommentissaan mm. yhteistyön lisäämistä jäsenvaltioiden välillä ja muiden kansainvälisten järjestöjen ja toimijoiden, mm. kansalaisjärjestöjen, kanssa ja tarvetta varmistaa nuorisotoiminnalle riittävät resurssit tulevaisuudessa. Ulkoasiainvaliokunta pitää näitä tavoitteita oikeina ja korostaa erityisesti tarvetta kehittää neuvoston yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa. Ministerikomitea antoi viimeksi maaliskuun lopulla 1999 raportin suhteiden kehittymisestä Euroopan neuvoston ja kansalaisjärjestöjen (lähinnä eräiden vammais-, vähemmistö-, ihmisoikeus- ja ympäristönsuojelujärjestöjen) kanssa. Kansalaisten aktivoimiseksi toimintaan demokraattisten instituutioiden puitteissa Euroopan neuvostossa on kehitetty nuorisoparlamenttitoimintaa, josta on viimeksi tehty päätöslauselmaehdotus huhtikuussa 1999.

Viisi vuosikymmentä jatkuneen toimintansa aikana Euroopan neuvosto on luonut laajan, noin

1 300 työntekijää käsittävän sihteeristön, jonka asiantuntemus ja harjaantuneisuus on arvokas voimavara neuvoston toiminnassa. Neuvoston puitteissa on syntynyt myös suuri määrä erikoisaloihin perehtyneitä komiteoita, jotka osaksi ovat peräisin ajalta, jolloin ei vielä ollut muita eurooppalaisia järjestöjä. Euroopan neuvosto muutti komitearakennettaan vuosina 1995—1999 ja tähtää siihen, ettei komiteoiden lukumäärä enää lisäänty. Valiokunta pitää tärkeänä, että komiteoiden tarvetta edelleen tarkastellaan niiden toiminnan tehokkuuden näkökulmasta.

Euroopan neuvoston rinnalle on sen perustamisen jälkeen syntynyt muita eurooppalaisia ja euroatlanttisia järjestöjä, mm. Euroopan unioni ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (ETYJ). Lisäksi on olemassa joukko jäsenluvultaan suppeampia eurooppalaisia järjestöjä. Ulkoasiainvaliokunta on eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota ongelmiin, joita liittyy järjestöjen eräiltä osin päällekkäiseen toimintaan. Euroopan neuvoston rooli on korostunein ihmisoikeuksien alueella, mutta toisaalta Euroopan unioni harjoittaa myös aktiivista ihmisoikeuspolitiikkaa sekä unionin sisällä että suhteissaan ulkopuolisiin valtioihin. Eräissä tapauksissa molempien mainittujen järjestöjen lisäksi samojen ongelmien parissa toimii myös Yhdistyneet Kansakunnat. Euroopan neuvoston ja ETYJin toiminnassa on myös osittain ilmennyt selkeää päällekkäisyyttä, mm. vaalitarkkailutoiminnassa.

Valiokunta tähdentää, että monen järjestön toiminta samalla alueella voi tuottaa kaikille hyötyä, mutta päällekkäisyys voi myös aiheuttaa moninkertaisia kustannuksia ja vahingollista kilpailumentaliteettia. Ongelman poistamiseen tulee pyrkiä järjestöjen välisellä yhteistyöllä. Valiokunta pitääkin myönteisenä, että monet Euroopan neuvoston puitteissa toimivat erikoiskomiteat toimivat säännöllisessä yhteistyössä muiden kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Käsiteltävänä olevassa kertomuksessa todetaan, että osana Euroopan uuden poliittisen ja institutionaalisen tilanteen arviointia Euroopan neuvoston vuonna 1997 pidetyn huippukokouksen jälkeen asetettiin ns. Viisaiden komitea (Committee of Wise Persons) tutkimaan ja eh-

dottamaan tarvittavia uudistuksia sekä järjestöjen rakenteiden että toiminnan sisällön osalta. Komitean jäsenenä oli mm. Suomen ulkoministeri Tarja Halonen. Komitea luovutti raporttinsa ministerikomitealle marraskuussa 1998. Raportti koskee ensisijaisesti Euroopan neuvoston toiminnan vahvistamista moniarvoisen demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien edistäjänä. Euroopan neuvoston sisäisen rakenteen osalta raportissa suositellaan, että järjestön eri elinten välisiä suhteita selvennettäisiin ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta lisättäisiin. Suositusten mukaan järjestön hallinnon joustavuutta ja tehokkuutta on parannettava. Ministerikomitea, joka vastaa raportin seurannasta, saa toukokuussa 1999 katsauksen suositusten toimeenpanotilanteesta. Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että komitean suositukset käytännössä toteutetaan.

Ulkoasiainvaliokunta katsoo, että Euroopan neuvosto on tehnyt arvokasta työtä perinteisesti keskeisimmässä tehtävässään, ihmisoikeuksien edistämisessä, mutta myös kriisien ennaltaeh-

käisyn osalta. Neuvoston jäsenpohjan laajeneminen on korostanut ihmisoikeuksien merkitystä yhä laajemmalla alueella. Neuvostolla voi siksi olla suuri merkitys mallina myös muulle maailmalle. Ellei ihmisoikeusloukkauksia ja kriisejä ennalta ehkäistä, tilanne olisi nykyistäkin pahempi monilla kriisialueilla. Valiokunta lähtee siitä, että Euroopan neuvoston on myös kehitettävä jatkuvasti mm. tehostamalla yhteistyötä muiden kansainvälisten järjestöjen kanssa. Kriisialueiden monitorointi ei kuulu pelkästään Euroopan neuvostolle, mutta se on osa prosessia, johon neuvosto voi jatkossakin mm. Viisaiden komitean suositusten pohjalta antaa arvokkaan panoksen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että eduskunta lähettää tämän mietinnön sekä Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnalle että hallitukselle.

Helsingissä 11 päivänä toukokuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Liisa Jaakonsaari /sd
vpj. Gunnar Jansson /r
jäs. Ulla Anttila /vihr
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Anneli Jäätteenmäki /kesk
Antti Kalliomäki /sd
Ilkka Kanerva /kok
Antero Kekkonen /sd

Kimmo Kiljunen /sd
Juha Korkea-aho /kesk
Kalevi Olin /sd
Hannu Takkula /kesk
Martti Tiuri /kok
vjäs. Paula Kokkonen /kok
Esko-Juhani Tennilä /vas.